

Universiteter varetager flere overordnede formål. De bidrager aktivt til at fremme vækst, velfærd og udvikling i hele samfundet ved at uddanne bachelorer, kandidater og unge forskertalenter samt tilbyde efter- og videreuddannelse. Universiteterne er forpligtet til at sikre, at uddannelserne udbydes med udgangspunkt i en solid og internationalt anerkendt forskning og derved sikre kvaliteten af den forskningsbaserede undervisning. De værner om videnskabsetik og forskningsfrihed og varetager grundforskning og vedligeholder med afsæt heri vigtige grunddiscipliner. Herved bidrager de til at bevare og udfordre samfundets kulturelle og intellektuelle liv og værdier, og de er med til at sikre en fri, saglig og kritisk offentlig debat. Universiteterne er åbne institutioner med engagerede forskere og stærke forsknings- og uddannelsesmiljøer på højeste internationale kvalitetsniveau, og de udveksler viden og kompetencer med det omgivende samfund.

Danmark skal være et stærkt vidensamfund med et konkurrencedygtigt vidensystem præget af fleksibilitet og hurtig omstillingsevne, der tager højde for, at Danmark er et lille land med en åben økonomi og overvægt af små og mellemstore virksomheder baseret på mellem- og lavteknologi.

I vidensamfundet har viden og uddannelse ændret karakter og antager mange former. Universiteternes forskning og uddannelse er ikke længere eksklusiv og forbeholdt en begrænset elite i samfundet. Viden frembringes og anvendes af mange forskellige organisationer, aktører og institutioner og ofte i netværk baseret på videnudveksling, som er en central del af et universitets engagerede virke. Den internationale konkurrence på forskning og uddannelse og om studerende og forskere er stor og stigende. Antallet af studerende ved universiteterne har aldrig været større, og universiteternes kandidater anvendes overalt i det danske samfund og i udlandet.

Stadig større dele af samfundet stiller krav og har mange komplekse behov og forventninger til universiteterne – og kravene ændrer sig med stadig højere hastighed. Tilsammen afføder disse udfordringer et behov for større åbenhed og tillid mellem de danske universiteter og det danske samfund. Der skal bygges bro mellem universiteter og offentlige og private virksomheder og institutioner. Der er allerede samarbejde og vekselvirkning mellem universiteter og omverdenen, men det skal udvides markant.

Tilsvarende har universiteterne behov for at få større frihed fra central styring og centrale regler, hvis de hurtigere skal kunne omstille sig til disse behov og forventninger. Det kræver, at der sker en styrkelse af

ledelsen, der i endnu højere grad skal kunne prioritere alle de mangeartede og komplekse krav både på og uden for universiteterne, og som fortsætter den igangsatte udviklingsproces.

Lovforberedelsen

Forslaget til en ny universitetslov er resultatet af en proces, der blev påbegyndt i 2000 blandt andet med nedsættelsen af Forskningskommissionen, som afgav betænkning i efteråret 2001. I 2000 og 2001 etableredes to selvejende universiteter med egne bestyrelser med et flertal af udefra kommende medlemmer – henholdsvis Danmarks Pædagogiske Universitet og Danmarks Tekniske Universitet.

Regeringen formulerede i sit regeringsgrundlag af 27. november 2001, at der skulle gennemføres en reform af landets universiteter. I løbet af 2002 har der været indgående politiske drøftelser, som sluttede oktober 2002 med indgåelse af et politisk forlig om en ny universitetslov mellem regeringen, Socialdemokratiet og Kristeligt Folkeparti.

Sideløbende med de politiske drøftelser og sonderinger har der i 2002 været afholdt en række konferencer af forskellige organisationer, forskningsråd, politiske partier og institutioner, ligesom ministeren for videnskab, teknologi og udvikling og Folketingets udvalg for Videnskab og Teknologi (tidligere Forskningsudvalget) som led i den politiske proces har besøgt en række universiteter. Der har året igennem ligeledes været en intern debat på de enkelte universiteter om indholdet i en universitetsreform, og universiteterne har udarbejdet oplæg om deres særlige ønsker til en fremtidig indretning.

Danmark tilslutter sig med reformen den gruppe af lande som fx Norge, Finland, Sverige, Østrig, Holland, Tyskland, Storbritannien og Japan, der for nyligt har gennemført eller er i gang med tilsvarende reformer i bestræbelserne på dels at være internationalt konkurrencedygtige, dels at fremme en bredere anvendelse af universiteternes viden, herunder udvikling af nye partnerskaber og samarbejdsformer.

Lovforslaget

Universiteterne bliver med lovforslaget selvejende institutioner. Lovforslaget sætter fokus på universiteternes fire opgaver: uddannelse, forskning, formidling og videnudveksling.

Lovforslaget omfatter også en styrkelse af ledelsesformen, øget frihed fra statslige regler og styring på indholdssiden og endnu større frihed til at bestemme intern organisering i en vedtægt.